

Výchova k podnikaniu

Vydaná v rámci rozvojového projektu

Klik sem, klik tam a už online podnikám podporovaného MŠVVaŠ SR

Námestovo 2022

Ing. Eva Borovjaková

Obsah

1 Podnikanie a jeho činnosť	3
2 Živnosti	6
3 Obchodné spoločnosti	9
3.1 Verejná obchodná spoločnosť	10
3.2 Komanditná spoločnosť	12
3.3 Spoločnosť s ručením obmedzeným	14
3.4 Akciová spoločnosť	16
4 Družstvo	18
5 Osobitné formy podnikania	20
Zoznam použitej literatúry	21

1 Podnik a jeho činnosť

Podnik je základnou hospodárskou jednotkou v národnom hospodárstve. Využíva výrobné faktory (vstupy) na výrobu statkov a poskytovanie služieb (výkonov), ktoré sú určené na predaj a slúžia na uspokojenie potrieb.

Podnik tvoria tri základné zložky:

Zložky podniku		
osobné	hmotné	nehmotné
Zamestnávateľia a zamestnanci podniku, napr. riaditeľ podniku, robotníci, administratívni zamestnanci	Hmotné statky, tzv. fyzický kapitál, napr. stroje, budovy, prístroje, materiál, pôda a pod.	Nehmotné statky, napr. ochranné známka, patenty, licencie, ekonomický softvér, obchodné meno a pod.

Znaky podniku

a) **Ekonomická samostatnosť podniku sa prejavuje slobodou v podnikaní a zodpovednosťou za výsledky hospodárenia.** Podnik sám rozhoduje o otázkach, ktoré sa ho týkajú.

Napr. určí predmet svojej činnosti (aké výrobky bude vyrábať, aké služby)

- Zvolí si svoje meno, rozhoduje o právnej forme, zvolí si svoje sídlo
- Rozhoduje, odkiaľ získa prostriedky na podnikanie, kto budú jeho dodávateľia, koľko a akých zamestnancov zamestná, ako bude propagovať svoje výrobky, ...

b) **Právna subjektivita**

Právna subjektivita znamená, že podnik má právo samostatne a vo vlastnom mene vstupovať do právnych vzťahov s inými subjektmi. Preberá na seba záväzky a sám nesie zodpovednosť za ich plnenie. Napr.

Uzatváranie zmlúv s dodávateľmi a odberateľmi, zamestnancami, pri riešení sporov s rôznymi subjektmi, pri platení daní a pod.

Typy podnikov

Podnik podľa vlastníctva		Podniky podľa zdrojov financovania	
Súkromné podniky	Tvoria základ trhového hospodárstva. V SR sa vyskytujú najčastejšie.	Ziskové podniky	Zameriavajú sa na vytváranie zisku, ktorý je nevyhnutný na ich existenciu. Po splnení podmienok (úhrada daní) môžu použiť zisk na rozvoj podniku ale aj na osobnú potrebu.
Verejné podniky	Vlastníkom je štát, kraj alebo obec	Neziskové podniky	Nie sú zamerané na tvorbu zisku. Zameriavajú sa najmä na služby pre obyvateľov (zdravotné, vzdelávacie, sociálne). Sú prevažne vo verejnom vlastníctve.
Zmiešané podniky	Kombinácia verejných a súkromných podnikov. Časť majetku vlastní súkromné		

Podniky podľa veľkosti		Podniky podľa právnej formy podnikania	
Mikropodniky	Zamestnávajú od 0 – 9 zamestnancov. Pôsobia napr. v oblastiach remesiel, obchodu a	Podnik jednotlivca	Živnostníci a jednotlivci, ktorí podnikajú na základe osobitných predpisov (poľnohospodári, tlmočníci
Malé podniky	Od 10 do 49 zamestnancov	Obchodné spoločnosti	Zakladajú sa najmä na základe spoločného podnikania. S. r. o., a. s., v. o. s., k. s.
Stredné podniky	Od 50 do 249 zamestnancov	Družstvá	Vytvárajú sa s cieľom podnikat' alebo zabezpečiť iné potreby svojich členov
Veľké podniky	Od 250 a viac zamestnancov.	Osobitné formy podnikania	Tiché spoločenstvo, združenie osôb na spoločné podnikanie

Založenie a vznik podniku

Začiatok podnikateľskej činnosti má dve fázy:

1. fáza – založenie podniku

- vypracovanie podnikateľského projektu,
- založenie spoločenskou zmluvou (v. o. s., s. r. o.), zakladateľskou listinou (s. r. o. ak má 1 spoločníka alebo zakladateľskou zmluvou (a. s. ak má 2 a viac zakladateľov)

2. fáza - Vznik podniku

- Dňom, ku ktorému bola spoločnosť zapísaná do obchodného registra
- Dňom ohlásenia živnosti

Podnikateľský zámer a podnikateľský plán

Podnikateľský zámer zdôvodňuje potrebu začatia podnikateľskej činnosti a vyjadruje jej základnú stratégiu a ciele. Je to predstava, ktorú sa podnikateľ snaží naplniť.

PODNIKATEĽSKÝ PLÁN je podnikateľský zámer v písomnej podobe.

Zakladateľský rozpočet - určuje potrebu finančných prostriedkov na podnikanie a ich použitie. Jeho súčasťou je aj plán nákladov a výnosov.

Má tieto časti:

- rozpočet potreby majetku a kapitálu na financovanie majetku podniku
- rozpočet nákladov a výnosov podniku (resp. príjmov a výdavkov)

Obchodné meno

OBCHODNÉ MENO predstavuje názov, pod ktorým podnikateľ vykonáva svoju podnikateľskú činnosť.

Obchodné meno upravuje Obchodný zákonník. Rozlišujeme obchodné meno fyzickej a právnickej osoby.

Fyzická osoba	Právnická osoba
<ul style="list-style-type: none"> • Meno a priezvisko podnikateľ, <i>napr. Ján Malý</i> • Meno a priezvisko podnikateľa a dodatok, ktorý odlišuje osobu podnikateľa <p><i>napr. Mária Nováková, kozmetika</i> <i>Ján Kováč, kamenár</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> • Názov, pod ktorým je právnická osoba zapísaná v obchodnom registri <p><i>Napr.</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>LEKA, s. r. o.</i>

Obchodný register

- Je verejný zoznam, do ktorého sa zapisujú zákonom stanovené údaje o podnikateľoch v Slovenskej republike. Do neho má právo nahliadnuť každý. www.orsr.sk

Obchodné registre vedú okresné sudy v sídle krajského súdu.

Štatutárny orgán

Za podnik môže vystupovať a konať:

- podnikateľ (vlastník) alebo jeho zástupca,
- spoločníci (ak podnikateľ nepodniká sám) alebo štatutárny orgán (ak bol vytvorený).

Štatutárny orgán je oprávnený konať v mene podniku vo všetkých veciach. Môže ho tvoriť jednotlivec alebo kolektív. Zapisuje sa do obchodného registra.

Štatutárny orgán	
jednotlivec	kolektívny orgán
Napr. riaditeľ štátneho podniku, konateľ s. r. o.	Napr. predstavenstvo obchodnej spoločnosti

Zrušenie a zánik podniku

Ukončenie podnikateľskej činnosti má dve fázy:

1. fáza - zrušenie podniku	
s likvidáciou	bez likvidácie
Je to zrušenie podniku bez právneho zástupcu, v činnosti podniku sa nepokračuje. Majetok podniku sa rozpredá a získané peniaze sa použijú na úhradu záväzkov podniku. Môže ísť o: <ul style="list-style-type: none">- dobrovoľné ukončenie podnikania- z dôvodu úpadku (bankrotu)	Je to zrušenie podniku s právnym nástupcom, v činnosti podniku pokračuje niekto iný. Práva a povinnosti prechádzajú na iný podnik. Môže byť z dôvodu: <ul style="list-style-type: none">- predaja- zlúčenia- alebo rozdelenia podniku

2. fáza – zánik podniku. Podnik zaniká:

- výmazom z obchodného registra (právnický osoba),
- zánikom živnostenského oprávnenia (fyzická osoba).

2 ŽIVNOSTI

- Živnosti sú najpočetnejšou formou podnikania na Slovensku. Pôsobia najmä vo sfére obchodu a službách, v remeslách.
- Živnostník má **neobmedzené ručenie**. To znamená, že za záväzky svojho podniku ručí celým svojím majetkom.
- Podmienky živnostenského podnikania upravuje zákon o živnostenskom podnikaní č. 455/1991 Zb. (živnostenský zákon).

ŽIVNOSŤ je sústavná činnosť, vykonávanú samostatne, vo vlastnom mene, na vlastnú zodpovednosť za účelom dosiahnutia zisku.

Postup pri založení živnosti:

- chcem podnikat sám? ak áno – zvolím napr. živnosť,
- zvolím predmet podnikania – o akú živnosť ide – voľnú, remeselnú, viazanú? aké predpoklady musím splniť?
- zvolím obchodné meno – živnostník musí mať obchodné meno v tvare: meno a priezvisko, prípadne dodatok, napr. Ján múdry, oprava obuvi,
- navštívim živnostenský úrad, aby som ohlásil živnosť.

Ohlásenie živnosti v roku 2022 možno vykonať:

- **osobne** prostredníctvom okresného úradu, na odbore živnostenského podnikania, respektíve na jednotnom kontaktnom mieste, živnostenský úrad ti pridelí IČO,
- **elektronicky (online)** prostredníctvom elektronickej služby na založenie živnosti, ktorá je dostupná na portáli verejnej správy www.slovensko.sk. V tom prípade platí zľava z poplatku.

Jednotné kontaktné miesto (na živnostenskom úrade) ti pomôže prihlásiť sa do nasledovných inštitúcií:

- a) daňový úrad – ten ti pridelí DIČ,
- b) zdravotná poisťovňa.

Činnosti, ktoré sa nepovažujú za živnosti

- Každá podnikateľská činnosť nie je živnosťou. Existujú činnosti, ktoré spĺňajú znaky podnikania, ale na ich vykonávanie nie je potrebné živnostenské oprávnenie a osoby, ktoré ich vykonávajú nie sú živnostníci. Ide o **tzv. neživnostenské podnikanie**. Patria sem napr. činnosť lekárov, lekárnikov, advokátov, daňových poradcov, činnosť bánk a poisťovní, zdravotnícke, vzdelávacie a sociálne služby a i.

Podmienky prevádzkovania živností

Všeobecné podmienky	<ul style="list-style-type: none">➤ dosiahnutie veku 18 rokov,➤ spôsobilosť na právne úkony,➤ bezúhonnosť (výpis z registra)
Osobitné podmienky	odborná alebo iná spôsobilosť (preukazuje sa napr. výučným listom alebo iným dokladom o riadnom ukončení odboru, príp. prax a i.)

Nedostatok odbornej spôsobilosti podnikateľa možno nahradiť ustanovením **zodpovedného zástupcu**. (ak živnostník nespĺňa odbornú spôsobilosť, tak musí zamestnať človeka, ktorý má túto spôsobilosť a volá sa zodpovedný zástupca).

Zodpovedný zástupca - je fyzická osoba, ktorá zodpovedá za odborné prevádzkovanie živnosti. Musí spĺňať všeobecné aj osobitné podmienky prevádzkovania živností a musí mať bydlisko na území SR.

Druhy živností	
Podľa požiadaviek na odbornú spôsobilosť (ohlasovacie)	Podľa predmetu podnikania
remeselné	obchodné
viazané	výrobné
voľné	poskytujúce služby

Členenie živností podľa požiadaviek na odbornú spôsobilosť

Ohlasovacie živnosti sú:

- **remeselné**, ak je podmienkou prevádzkovania živnosti odborná spôsobilosť získaná vyučením v odbore,
- **viazané**, ak je podmienkou prevádzkovania živnosti odborná spôsobilosť získaná inak,
- **voľné**, ak nie je ako podmienka prevádzkovania živnosti odborná spôsobilosť ustanovená.

Príklady		
voľných živností	remeselných živností	viazaných živností
<ul style="list-style-type: none"> ➤ napr. podomový obchod, predaj v tržnici, maloobchod, upratovacie služby, pomocné práce, ... 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ zámočníctvo, hodinárstvo, kamenárstvo, stolárstvo, zlatníctvo a klenotníctvo, murárstvo, tesárstvo, mäsiarstvo a údenárstvo, výroba piva a sladu, výroba mliečnych výrobkov, výroba pekárenských a cukrárenských výrobkov, pohostinská činnosť, kozmetické služby, holičstvo a kaderníctvo 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ očná optika, zubná technika, výkon činnosti stavbyvedúceho, výkon činnosti stavebného dozoru, prevádzkovanie autoškoly, vyučovanie v odbore cudzích jazykov, masérské služby, zmenárne, sprievodca cestovného ruchu,

Členenie živností podľa predmetu podnikania

Podľa predmetu podnikania		
obchodné	výrobné	poskytujúce služby
<ul style="list-style-type: none"> ➤ kúpa tovaru na účely jeho predaja konečnému spotrebiteľovi (maloobchod) alebo na účely jeho predaja iným prevádzkovateľom živnosti (veľkoobchod), pohostinská činnosť 	<ul style="list-style-type: none"> výroba produktov 	<ul style="list-style-type: none"> opravy, preprava osôb, iné práce

Živnostenský register

Je to verejný zoznam, do ktorého sa zapisujú všetky dôležité údaje týkajúce sa podnikateľských subjektov, ktorým sa vydalo živnostenské oprávnenie.

- Tieto registre vedú živnostenské úrady a zapisujú do nich podnikateľov, ktorí majú živnosť v územnom obvode ich pôsobnosti. Registre majú evidenčnú a kontrolnú funkciu.
- Register sa člení na verejnú a neverejnú časť.
- Neverejná časť obsahuje osobné údaje fyzickej osoby živnostníka a zodpovedného zástupcu (meno, priezvisko, bydlisko a rodné číslo).
- Do verejnej časti registra má právo nahliadnuť každý. K identifikácii postačuje obchodné meno a miesto podnikania.

Zánik živnostenského oprávnenia

Živnostenské oprávnenie zaniká:

- smrťou fyzickej osoby, ak nepokračujú v živnosti dedičia alebo správca dedičstva, zánikom právnickej osoby,
- uplynutím času, ak živnostenské oprávnenie bolo vydané na určitý čas,
- rozhodnutím živnostenského úradu, vtedy, ak to ustanoví osobitný zákon,
- uplynutím lehoty povoleného prechodného alebo trvalého pobytu podnikateľa.

3 Obchodné spoločnosti

Pri začatí podnikania sa budúci podnikateľ rozhoduje, či bude podnikat sám ako jednotlivec - živnostník alebo spoločne s inou osobou (alebo osobami).

Výhody a nevýhody podnikania jednej osoby oproti podnikaniu viacerých osôb

Výhody	Nevýhody
<ul style="list-style-type: none">• Sám rozhoduje o podnikaní a rozdelení zisku• Zisk sa nedelí, ostáva jednotlivcovi• Podnikateľ je bližšie k zákazníkovi, môže rýchlo reagovať na jeho potreby	<ul style="list-style-type: none">• Obmedzenosť kapitálu• Veľké podnikateľské riziko, ktoré znáša sám• Môže skrachovať a prísť o svoj osobný majetok• Vysoké fyzické a psychické zaťaženie, ktoré podnikanie so sebou prináša

OBCHODNÉ SPOLOČNOSTI sú právnické osoby, ktoré sú založené za účelom spoločného podnikania alebo podnikania vo väčšom rozsahu. Zakladateľmi môžu byť fyzické alebo právnické osoby.

Podnikanie obchodných spoločností upravuje **Obchodný zákonník**.

Formy obchodných spoločností		Skratka
Osobné spoločnosti	Verejná obchodná spoločnosť	v. o. s. alebo ver. obch. spol.
	Komanditná spoločnosť	k. s. alebo kom. spol.
Kapitálové spoločnosti	Spoločnosť s ručením obmedzeným	s. r. o. alebo spol. s r. o.
	Akciová spoločnosť	a. s. alebo akc. spol.

Osobné spoločnosti majú charakteristické znaky:

- osobná účasť spoločníkov na podnikaní,
- pri založení spoločnosti nie je povinný vklad a nie je stanovené základné imanie,
- nemusia vytvárať osobitné riadiace orgány,
- neobmedzené ručenie spoločníkov za záväzky spoločnosti (vkladom aj osobným majetkom).

Kapitálové spoločnosti majú charakteristické znaky:

- nevyžaduje sa osobná účasť spoločníkov na podnikaní,
- pri založení je povinný vklad, je určená výška základného imania aj výška vkladu spoločníka,
- spoločníci vytvárajú osobitné riadiace orgány,
- spoločníci neručia za záväzky vôbec (len do výšky svojho nesplateného vkladu).

3.1 Verejná obchodná spoločnosť

Verejnou obchodnou spoločnosťou (§ 76) Obchodného zákonníka) je spoločnosť, v ktorej aspoň **dve osoby** podnikajú pod **spoločným obchodným menom**, ručia za záväzky spoločnosti **spoločne a nerozdielne** všetkým svojím majetkom.

Spoločenská zmluva

Spoločenská zmluva musí obsahovať (§78):
obchodné meno a sídlo spoločnosti,
určenie spoločníkov uvedením názvu a sídla právnickej alebo mena a bydliska fyzickej osoby,
predmet podnikania spoločnosti.

Označenie

Návrh na zápis do obchodného registra podávajú a podpisujú všetci jej spoločníci.. Obchodné meno (§ 77) okrem samotného pomenovania musí obsahovať označenie „verejná obchodná spoločnosť“ alebo skratku „ver. obch. spol.“ alebo „v. o. s.“ .

Povinnosti spoločníka

- povinnosť podieľať sa na strate,
- povinnosť zdržať sa konkurenčného konania,
- vkladová, ak sa k nej spoločník zaviazal v spoločenskej zmluve.

Práva spoločníka

- právo obchodného vedenia,
- právo na podiel na zisku,
- nárok na podiel na likvidačnom zostatku pri zrušení spoločnosti s likvidáciou.

Obchodné vedenie spoločnosti

Na obchodné vedenie spoločnosti (§ 81) je oprávnený každý spoločník. Pod obchodným vedením rozumieme riadenie a správu podniku, rozhodovanie o záležitostiach vnútri podniku.

Spoločníci sa môžu v spoločenskej zmluve dohodnúť, že obchodným vedením poveria jedného alebo viacerých spoločníkov. Ostatní spoločníci môžu ovplyvňovať vedenie spoločnosti hlasovaním. Ak spoločenská zmluva neurčuje niečo iné, každý spoločník má jeden hlas.

Poverený spoločník je povinný riadiť sa rozhodnutím spoločníkov, ak zaň hlasovali väčšinou hlasov. Je tiež povinný informovať ostatných spoločníkov o všetkých záležitostiach spoločnosti.

Každý spoločník má právo nahliadať do všetkých dokladov spoločnosti

Zákaz konkurencie

Bez dovolenia ostatných spoločníkov nesmie spoločník podnikáť v tom istom predmete podnikania ako verejná obchodná spoločnosť (§ 84). Zákaz konkurencie môže spoločenská zmluva upraviť inak.

Majetkové pomery

Vytvorenie základného imania nie je v prípade osobných spoločností podmienkou, spoločníci nemajú vkladovú povinnosť.

Spoločníci sa však môžu dohodnúť na vytvorení základného imania. Môžu ho tvoriť peňažné a nepeňažné vklady spoločníkov. Tieto sú spoločníci povinní splatiť v lehote určenej v spoločenskej zmluve.

Rozdelenie zisku

Zisk určený na rozdelenie sa delí medzi spoločníkov rovným dielom (§ 82).

Tak isto na strate sa podieľajú všetci spoločníci rovným dielom.

V spoločenskej zmluve sa však spoločníci môžu dohodnúť inak.

Ručenie

Verejná obchodná spoločnosť zodpovedá za svoje záväzky celým svojím majetkom.

Spoločníci ručia za záväzky spoločnosti spoločne a nerozdielne všetkým svojím majetkom.

Ak spoločnosť svoje záväzky nesplní, nastupuje ručenie spoločníkov. Spoločníci ako fyzické osoby ručia všetkým (aj osobným majetkom), spoločne a nerozdielne (solidárne) .. Pohľadávky veriteľov voči tejto spoločnosti sa môžu uspokojiť z celého jej majetku a z akéhokoľvek majetku spoločníkov.

Výhody a nevýhody verejnej obchodnej spoločnosti

Výhody v. o. s.

možnosť plnej kontroly všetkých spoločníkov,
možná deľba práce,
rozšírené možnosti financovania oproti podniku jednotlivca.

Nevýhody v. o. s.

neobmedzené, spoločné a nerozdielne ručenie,
úzka väzba podnikateľa na spoločnosť (zákaz konkurencie).

3.2 Komanditná spoločnosť

Komanditná spoločnosť je spoločnosť, v ktorej jeden alebo viac spoločníkov ručí za záväzky spoločnosti do výšky svojho nesplateného vkladu zapísaného v obchodnom registri – **komanditisti** a jeden alebo viac spoločníkov celým svojím majetkom – **komplementári**.

Spoločenská zmluva

Spoločenská zmluva musí obsahovať:

- obchodné meno a sídlo spoločnosti,
- určenie spoločníkov uvedením názvu a sídla právnickej alebo mena a bydliska fyzickej osoby,
- predmet podnikania spoločnosti,
- určenie, ktorí zo spoločníkov sú komplementári (rodné číslo fyzickej osoby alebo identifikačné číslo právnickej osoby a ktorí komanditisti,
- výšku vkladu každého komanditistu.

Obchodné meno

Obchodné meno okrem samotného pomenovania musí obsahovať

- označenie „komanditná spoločnosť“
- alebo skratku „kom. spol.“
- alebo „k. s.“

Povinnosti spoločníkov

- vkladová – komanditista minimálne 250 €,
- povinnosť podieľať sa na strate majú komplementári, komanditisti do výšky vkladu zapísaného v obchodnom registri,
- povinnosť zdržať sa konkurenčného konania len komplementári.

Práva spoločníka

- právo obchodného vedenia – len komplementári,
- právo na podiel na zisku,
- nárok na podiel na likvidačnom zostatku pri zrušení spoločnosti s likvidáciou.

Obchodné vedenie

Na obchodné vedenie podniku sú oprávnení iba komplementári.

Pri hlasovaní má každý spoločník jeden hlas, ak spoločenská zmluva neurčuje inak.

Komanditisti majú právo nahliadať do všetkých účtovných dokladov spoločnosti

Zákaz konkurencie

vzťahuje sa len na komplementárov, neplatí pre komanditistov, ak spoločenská zmluva neurčuje inak.

Základné imanie

Vklad je povinný podľa zákona vložiť len komanditista (minimálne 250 €).

Rozdelenie zisku

Rozdelenie zisku na časť pripadajúcu komanditistom a časť pripadajúcu komplementárom sa určí pomerom určeným v spoločenskej zmluve, inak sa zisk delí medzi nich na polovicu.

Ak zo spoločenskej zmluvy nevyplýva niečo iné, rozdelia si komplementári časť zisku na nich pripadajúcu rovným dielom a komanditisti podľa výšky splatených vkladov

Ručenie

- komanditisti – ručia za záväzky spoločnosti obmedzene, do výšky svojho nesplateného vkladu zapísaného v obchodnom registri,
- komplementári – ručia za záväzky spoločnosti celým svojím majetkom.

Zrušenie a likvidácia spoločnosti

Ak zanikne účasť všetkých komanditistov, môžu sa komplementári dohodnúť, že sa komanditná spoločnosť mení bez likvidácie na v. s.

Pri zrušení spoločnosti s likvidáciou majú spoločníci nárok na podiel na likvidačnom zostatku. Každý zo spoločníkov má nárok na vrátenie hodnoty splateného vkladu. Pokiaľ likvidačný zostatok nestačí na toto vrátenie, majú prednostné právo na vrátenie komanditisti. Zvyšok likvidačného zostatku, ktorý zostal po vrátení hodnoty vkladov, sa rozdelí medzi spoločníkov podľa rovnakých zásad ako zisk.

Výhody komanditnej spoločnosti

- komanditisti – majú obmedzené ručenie,
- komplementári – rozšírenie základného imania vkladmi komanditistov, pričom vedenie zostáva v rukách komplementárov.

Nevýhody komanditnej spoločnosti

- komplementári majú neobmedzené ručenie,
- komanditisti sa nemôžu podieľať na vedení a zastupovaní spoločnosti, obmedzená možnosť kontroly.

Komanditná spoločnosť nemá povinnosť vytvárať orgány spoločnosti a vytvárať rezervný fond.

3.3 Spoločnosť s ručením obmedzeným

Spoločnosť s ručením obmedzeným je spoločnosť, ktorej základné imanie tvoria vopred určené vklady spoločníkov. Založenie spoločnosti

Spoločnosť s ručením obmedzeným môže založiť aj jedna osoba (spisuje sa zakladateľská listina), táto spoločnosť môže mať 1 - 50 spoločníkov

Spoločnosť s jedným spoločníkom nemôže byť jediným zakladateľom alebo jediným spoločníkom inej spoločnosti. Fyzická osoba môže byť jediným spoločníkom najviac v troch spoločnostiach.

Obchodné meno

Obchodné meno okrem samotného pomenovania musí obsahovať:

označenie „**spoločnosť s ručením obmedzeným**“

alebo skratku „**spol. s r. o.**“

alebo skratku „**s. r. o.**“ .

Spoločenská zmluva

Spoločenská zmluva musí obsahovať

a) obchodné meno a sídlo spoločnosti,

b) určenie spoločníkov s uvedením názvu a sídla právnickej osoby alebo mena a bydliska fyzickej osoby,

c) predmet podnikania (činnosti),

d) výšku základného imania a výšku vkladu každého spoločníka pri založení spoločnosti vrátane spôsobu a lehoty splácania vkladu,

e) mená a bydliská a rodné čísla konateľov spoločnosti a spôsob, akým títo konajú v mene spoločnosti,

f) mená a bydlisko členov dozornej rady, ak sa v spoločnosti zriaduje, a ďalšie

Majetkové pomery

Hodnota základného imania spoločnosti musí byť aspoň 5 000 €.

Hodnota vkladu spoločníka musí byť aspoň 750 €.

Celková hodnota vkladov sa musí rovnať hodnote základného imania.

Pred podaním návrhu na zápis spoločnosti do obchodného registra musí sa na každý peň. vklad splatiť najmenej 30 %.

Ak spoločnosť založil jeden zakladateľ, môže sa zapísať do obchodného registra, len keď je v plnej výške splatené jej základné imanie

Rezervný fond

Spoločnosť vytvára rezervný fond v čase a vo výške, ktorú určuje spoločenská zmluva;

Ak sa rezervný fond nevytvorí už pri vzniku spoločnosti, je spoločnosť povinná ho vytvoriť z čistého zisku

vykázaného v riadnej účtovnej závierke za rok, v ktorom sa zisk po prvý raz vytvorí, a to vo výške najmenej **5 % z čistého zisku, nie však viac ako 10 % základného imania.**

Tento fond je povinná každoročne dopĺňať o sumu určenú v spoločenskej zmluve alebo v stanovách, najmenej však vo výške 5 % z čistého zisku vyčísleného v ročnej účtovnej závierke, až do dosiahnutia výšky rezervného fondu určenej v spoločenskej zmluve alebo v stanovách, najmenej však do výšky 10 % základného imania.

Možno ho použiť iba na krytie strát spoločnosti

Vklad spoločníka

Hodnota vkladu spoločníka musí byť aspoň 750 € . Výška vkladu jednotlivých spoločníkov môže byť rozdielna.

Pri vložení nepeňažného vkladu musí spoločenská zmluva obsahovať určenie predmetu nepeňažného vkladu a určenie peňažnej sumy, v akej sa nepeňažný vklad započítava na vklad spoločníka, ku ktorému sa zaviazal.

Hodnota nepeňažného vkladu sa určí znaleckým posudkom.

Práva spoločníka

Medzi práva spoločníka patrí:

právo zúčastňovať sa na riadení spoločnosti a kontrole jej činnosti účasťou na valnom zhromaždení,

právo na podiel zo zisku v pomere zodpovedajúcom ich splateným vkladom, ak spoločenská zmluva neurčuje inak

nárok na podiel na likvidačnom zostatku pri zrušení spoločnosti s likvidáciou.

Ručenie

Spoločnosť zodpovedá za porušenie svojich záväzkov celým svojím majetkom.

Spoločník ručí za záväzky spoločnosti do výšky svojho nesplateného vkladu zapísaného v obchodnom registri – obmedzene.

Orgány spoločnosti

Orgánmi s. r. o. sú valné zhromaždenie, jeden alebo viac konateľov a dozorná rada.

Valné zhromaždenie

Valné zhromaždenie je **najvyšším orgánom spoločnosti**. Do jeho pôsobnosti patrí:

- a)** schvaľovanie **účtovnej závierky** a rozhodnutie o rozdelení zisku alebo úhrade strát,
- b)** schvaľovanie **stanov**,
- c)** rozhodovanie o **zмене** spoločenskej zmluvy,
- d)** rozhodovanie o **zvýšení alebo znížení základného imania**,
- e)** vymenovanie, odvolanie a odmeňovanie **konateľov a členov dozornej rady**,
- f)** rozhodovanie o **zrušení** spoločnosti.

Valné zhromaždenie sa zvoláva najmenej raz za rok.

Jeden alebo viac konateľov

Štatutárnym orgánom je jeden alebo viac konateľov.

Ak je konateľov viac, je oprávnený konať v mene spoločnosti každý z nich samostatne, ak spoločenská zmluva neurčuje inak.

Menuje a odvoláva ich valné zhromaždenie z radov spoločníkov alebo iných fyzických osôb.

Dozorná rada

Dozorná rada sa môže zriadiť, ak tak určuje spoločenská zmluva.

Dozorná rada má kontrolnú funkciu a jej členov volí valné zhromaždenie.

Dozorná rada musí mať aspoň troch členov.

Na členov dozornej rady sa vzťahuje zákaz konkurencie

Členovia dozornej rady sa zúčastňujú na valnom zhromaždení. Musí sa im udeliť slovo, kedykoľvek o to požiadajú.

Dozorná rada zvoláva valné zhromaždenie, ak to vyžadujú záujmy spoločnosti

Činnosť dozornej rady

- a) dohliada na činnosť konateľov,
- b) nahliada do obchodných a účtovných kníh a iných dokladov a kontroluje tam obsiahnuté údaje,
- c) preskúmava riadnu, mimoriadnu, konsolidovanú, prípadne predbežnú účtovnú závierku a návrh na rozdelenie zisku alebo úhradu strát a predkladá svoje vyjadrenie valnému zhromaždeniu,
- d) podáva správy valnému zhromaždeniu v lehote určenej spoločenskou zmluvou, inak raz ročne.

Zákaz konkurencie

Zákaz konkurencie sa vzťahuje na konateľov a členov dozornej rady. Spoločenská zmluva alebo stanovy môžu určiť, v akom rozsahu sa zákaz konkurencie vzťahuje aj na spoločníkov.

3. 4 Akciová spoločnosť

Akciová spoločnosť je kapitálová spoločnosť. Jej základné imanie je rozdelené na určitý počet akcií, s určitou menovitou hodnotou.

S. môže založiť:

Jeden zakladateľ, ak je právnickou osobou, podpísaním zakladateľskej listiny.

Dvaja a viacerí zakladatelia podpísaním zakladateľskej zmluvy.

<u>Na základe výzvy na upísanie akcií upisovaním</u>	<u>Bez výzvy na upísanie akcií</u>
	Ak sa zakladatelia dohodnú, že splatia celé základné imanie

Obchodné meno

Musí obsahovať označenie akciová spoločnosť, akc. spol. alebo a. s.

Financovanie

Hodnota základného imania spoločnosti je **25 000 €**. Pred zápisom do obchodného registra musí byť upísaná celá hodnota základného imania a splatených najmenej 30 % vkladov.

Ručenie

Akciónári neručia za záväzky spoločnosti. Môžu prísť len o hodnotu svojich akcií. Akciová spoločnosť ručí celým majetkom.

Riadenie

Akciónári nie sú povinní osobne sa podieľať na podnikateľskej činnosti spoločnosti.

Orgány akciovej spoločnosti:

Valné zhromaždenie	Predstavenstvo	Dozorná rada
Najvyšší orgán spoločnosti. Zúčastňujú sa na ňom všetci akcionári, zasadá najmenej 1 krát za rok. Schvaľuje stanov spoločnosti, rozhoduje o základných otázkach spoločnosti, napr. o rozdelení zisku. Volí členov predstavenstva a dozornej rady, rozhoduje o zrušení spoločnosti.	Je štatutárnym orgánom spoločnosti, ktorá riadi jej činnosť a koná v jej mene. Má minimálne troch členov. Predstavenstvo zabezpečuje obchodné vedenie spoločnosti. Zvoláva valné zhromaždenie.	Je kontrolným orgánom spoločnosti. Musí mať aspoň 3 členov, ktoré sa volia na 5 rokov. Dozorná rada dohliada na činnosť predstavenstva a celej spoločnosti. Jej členovia môžu nahliadať do všetkých dokladov spoločnosti.

Rezervný fond

Valné zhromaždenie vytvára pri svojom vzniku rezervný fond vo výške najmenej 10 % základného imania. Tento fond je povinná každý rok dopĺňať najmenej o sumu 10 % čistého zisku, kým nedosiahne 20 % základného imania.

Zrušenie a zánik

O zrušení spoločnosti rozhoduje valné zhromaždenie. Spoločnosť zaniká vymazaním obchodného registra.

Základné pojmy

AKCIONÁR – je majiteľ akcií a spoločník v akciovej spoločnosti.

AKCIA – je cenný papier, ktorý dáva akcionárovi právo:

Na riadenie spoločnosti (hlasovať, voliť a byť volený)

Na podiel na zisku

Na podiel na likvidačnom zostatku pri zániku spoločnosti

Povinnosť akcionára: splatiť vklad v stanovenom termíne.

MENOVITÁ HODNOTA AKCIE: je peňažná suma uvedená na akcii.

Platí: základné imanie spoločnosti = súčet menovitých hodnôt akcií.

DIVIDENDA: je podiel na zisku, ktorý pripadá na jednu akciu.

Tantiémy – odmeny členom predstavenstva a dozornej rady.

Druhy akcií

Akcie podľa znenia	
Na meno	Na doručiteľa
Sú prevoditeľné rubopisom (na zadnej strane akcie). Meno majiteľa je uvedené v texte akcie a v zozname akcionárov. INDOSAMENT = rubopis	Sú prevoditeľné odovzdaním. V texte akcie nie je uvedené meno majiteľa. Práva má držiteľ.

Akcie podľa práv a povinností akcionárov	
kmeňové	Zvýhodnené (prioritné)
Základné, bežné akcie. Z ich vlastníctva vyplývajú základné práva akcionára.	Sú spojené s prednostnými právami pri vyplácaní dividendy, ktorá je pevne stanovená. Ich majitelia môžu mať obmedzené hlasovacie právo, napr. zamestnanecké akcie)

Akcie podľa podoby	
Zaknihované (dematerializované)	listinné
Neexistujú v skutočnej, materiálnej podobe. Sú vo forme elektronického záznamu v evidencii cenných papierov.	Majú podobu listiny.

Akcie sú obchodovateľné cenné papiere, t. j. môžu sa nakupovať a predávať.

KURZ AKCIE – je **trhová cena**, za ktorú sa akcia kupuje a predáva.

4 Družstvo

Družstvo je spoločenstvo:
neuzavretého počtu osôb

- založené na účel podnikania alebo
- zabezpečovania hospodárskych, sociálnych alebo iných potrieb svojich členov.

Obchodné meno musí okrem samotného pomenovania obsahovať označenie "družstvo".

Založenie

Družstvo môže založiť minimálne **päť osôb alebo aspoň dve právnické osoby**. Založenie družstva si vyžaduje konanie **ustanovujúcej schôdze družstva**, ktorá: určuje zapisované základné imanie, schvaľuje stanovy, volí predstavenstvo a kontrolnú komisiu.

Vznik

Družstvo vzniká zápisom do obchodného registra. Základným predpokladom podania návrhu na zápis je splatenie aspoň polovice základného imania.

Vznik členstva

Vznik členstva je viazaný na zaplatenie členského vkladu.

Práva a povinnosti členov

Povinnosťou je splatiť členský vklad.

Práva

- právo na podiel zo zisku,
- právo na podiel na likvidačnom zostatku,
- právo hlasovacie.

Stanovy

Základným **vnútropodnikovým predpisom** sú stanovy. Sú dokumentom upravujúcim vzťahy členov a družstva ako aj vzájomné vzťahy členov družstva.

Stanovy obsahujú obchodné meno a sídlo, predmet činnosti, vznik a zánik členstva, práva a povinnosti členov, výšku členského vkladu, orgány družstva, spôsob použitia zisku a úhrady prípadnej straty, tvorbu a použitie nedeliteľného fondu, podrobnejšiu úpravu členstva.

Majetkové pomery

Majetkovú účasť člena družstva na jeho podnikaní predstavuje členský vklad určený stanovami.

Základné imanie tvorí súhrn členských vkladov, musí byť najmenej **1 250 €**.

Členské vklady sa splatením stávajú majetkom družstva ako u obchodných spoločností

Rozdelenie zisku

O spôsobe použitia zisku rozhoduje členská schôdza.

Kritériom pre stanovenie podielu člena na zisku je pomer ním splateného členského vkladu k súčtu splatených vkladov všetkých členov.

Nedeliteľný fond

Družstvo je povinné pri svojom vzniku zriadiť nedeliteľný fond minimálne vo výške 10% základného imania a pravidelne ho dopĺňať najmenej o 10% ročného čistého zisku, až kým nedosiahne sumu rovnajúcu sa polovici základného imania. Nedeliteľný fond sa nesmie použiť počas trvania družstva na rozdelenie medzi jeho členov.

Ručenie

Družstvo je právnickou osobou.

Za porušenie svojich záväzkov zodpovedá celým svojím majetkom.

Členovia za záväzky družstva neručia a nezodpovedajú. Nemajú postavenie ručiteľov voči veriteľom družstva.

Stanovy môžu určiť, že člen je na základe členskej schôdze povinný prispieť do určitej výšky na úhradu strát družstva.

Orgány družstva

Rozhodovanie o všetkých zásadných otázkach činnosti družstva sa zveruje jeho kolektívnym orgánom, ktoré tvoria členovia družstva.

Sú to členská schôdza, predstavenstvo a kontrolná komisia.

Členská schôdza (schôdza členov)

Je najvyšším orgánom družstva. Schádza sa najmenej raz za rok a rozhoduje o všetkých dôležitých otázkach týkajúcich sa činnosti družstva. Pri hlasovaní má každý člen jeden hlas.

Predstavenstvo

Je štatutárnym orgánom družstva. Riadi jeho činnosť. Predstavenstvo volí zo svojich členov predsedu družstva.

Predstavenstvo plní uznesenia členskej schôdze a zodpovedá jej za svoju činnosť.

Predstavenstvo sa schádza podľa potreby.

Kontrolná komisia

Je kontrolným orgánom družstva. Je oprávnená kontrolovať všetku činnosť družstva a prerokovávať sťažnosti členov družstva. Za svoju činnosť sa zodpovedá členskej schôdze a od ostatných orgánov družstva je nezávislá.

Má najmenej troch členov. Schádza sa podľa potreby najmenej raz za tri mesiace.

Zákaz konkurencie

Členovia predstavenstva, kontrolnej komisie, prokuristi a riaditeľ nesmú byť podnikateľmi ani členmi štatutárných a dozorných orgánov právnických osôb s obdobným predmetom činnosti.

Zrušenie

- uznesením členskej schôdze, konkurzom,
- rozhodnutím súdu,
- uplynutím doby, na ktorú bolo družstvo založené,
- dosiahnutím účelu, na ktorý bolo družstvo zriadené.

Zánik: Družstvo **zaniká výmazom** z obchodného registra.

5 Osobitné formy podnikania

Podnikatelia využívajú okrem základných foriem podnikania aj ďalšie formy, ktoré majú tieto **spoločné znaky**:
Nemajú právnu subjektivitu (ich založením nevzniká nový právny subjekt,
Nezapisujú sa do obchodného registra,
Nemôžu ako celok ručiť za záväzky voči tretím osobám.

Najčastejšie osobitné formy podnikania sú:

- tiché spoločenstvo.
- združenie osôb na spoločné podnikanie.

Tiché spoločenstvo

Je zvláštnou formou spoločného podnikania na základe **zmluvy o tichom spoločenstve**.
Zmluvu o tichom spoločenstve upravuje **Obchodný zákonník**.

Tichý spoločník sa zaväzuje poskytnúť podnikateľovi vklad a podieľať sa ním na podnikaní.
Podnikateľ sa zaväzuje zaplatiť tichému spoločníkovi časť zisku podľa jeho podielu na výsledku podnikania.

Združenie osôb na spoločné podnikanie (zmluva o združení)

vzniká na základe **zmluvy o združení**. Zmluvu o združení upravuje **Obchodný zákonník**.
Niekoľko fyzických alebo právnických osôb sa môže združiť, aby sa spoločne pričínili o dosiahnutie nejakého cieľa podnikania. Dohodnutý cieľ môže byť aj charitatívneho, kultúrneho alebo sociálneho určenia.
Združenie nemá právnu subjektivitu a nezapisuje sa do obchodného registra.

Okrem základných a osobitných foriem podnikania poznáme aj iné formy, ako sú podnikanie zahraničných osôb, európske spoločnosti a európske družstvá.

Podnikanie zahraničných osôb – je fyzická alebo právnická osoba so sídlom mimo územia SR. Zahraničné osoby môžu na území SR podnikáť za rovnakých podmienok a v rovnakom rozsahu ako slovenské podniky.

Európska spoločnosť (SE – Societas Europea) – forma podnikania právnických osôb, ktoré pôsobia vo viacerých krajinách EÚ (približuje sa k právnej forme akciová spoločnosť).

Európske družstvo (SCE – Societas Cooperativa Europea) – je právna forma podnikania v členských štátoch EÚ, pričom hlavným cieľom je starať sa o potreby svojich členov a podporovať ich hospodárske a sociálne aktivity.

Zoznam použitej literatúry

ORBÁNOVÁ D., VELICHOVÁ L.: Podniková ekonomika 1 pre 1. ročník študijného odboru obchodná akadémia. Bratislava: SPN, 2019.

KOVALČÍKOVÁ Z. a kol.: Základy finančnej gramotnosti, Bratislava: MPC, 2011.

<https://www.mhsr.sk/podnikatelske-prostredie/zivotne-situacie-podnikatelov/zaciatok-podnikania/zalozenie-zivnosti>

<https://www.economy.gov.sk/podnikatelske-prostredie/zivotne-situacie-podnikatelov/zaciatok-podnikania/zalozenie-zivnosti/ake-potrebujem-dokumenty>

https://www.slovensko.sk/sk/agendy/agenda/_druhy-zivnosti_

<https://www.minv.sk/?volne-zivnosti-1>

Zákon č. 455/1991 zb. o živnostenskom podnikaní v z. n. p.

Zákon č. 513/1991 Zb. Obchodný zákonník v z. n. p.

Zákon č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník v z. n. p.